

Bestuurszaken

Nieuwe Achtergracht 166

1018 WV, Amsterdam

Postbus 15544

1001 NA, Amsterdam

T 020-5253319

Structuurrapport & profielschets

Bijzondere leerstoel Recht, zorgtechnologie en geneeskunde (0,2 fte) Amsterdam 2021

Inhoud

1. Inleiding
2. Inbedding van de bijzondere leerstoel
3. Vakgebied van de bijzondere leerstoel
4. Werkzaamheden m.b.t. onderzoek, onderwijs en bestuur
5. Profiel van de leerstoelhouder

1. Inleiding

De nieuwe deeltijdleerstoel ‘Recht, zorgtechnologie en geneeskunde’ (0,2 fte), wordt gevestigd vanwege de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst (KNMG). De leerstoel heeft tot doel het bevorderen van onderzoek, onderwijs en kennisoverdracht op het gebied van het gezondheidsrecht voor zover dat betrekking heeft op het ontwikkelen en toepassen van nieuwe technologieën in de in de geneeskunde (‘zorgtechnologie’).

Aanleiding voor deze nieuw te vestigen bijzondere leerstoel (met een omvang van 0,2 fte), die een specifiek deel terrein van het gezondheidsrecht betreft, is een toenemende inzet van nieuwe technologie binnen de geneeskunde, in uiteenlopende vormen. Door de ontwikkeling en het gebruik van nieuwe technieken, machines, applicaties en dergelijke in de zorg en het medisch-wetenschappelijk onderzoek, komen (traditionele) normatieve kaders in een ander licht te staan. Dat geldt in het bijzonder ook voor de opkomst van data-gedreven technologieën in de zorg (Big data, het gebruik van Artificial Intelligence). Daardoor worden niet alleen oude juridische vraagstukken weer actueel, maar rijzen ook vele nieuwe juridische vragen; die betreffen eerst en vooral de posities van professionals en instellingen die de betreffende technologie – in het kader van wetenschappelijk onderzoek of zorgverlening – toepassen, en van individuen (patiënten, onderzoeksdeelnemers, burgers) die daarmee te maken krijgen.

Agendering en bestudering van dergelijke vraagstukken draagt niet alleen bij aan zelfstandige kennisvermeerdering op dit deelgebied van het gezondheidsrecht, maar bevordert ook een verantwoorde implementatie van zorgtechnologie in de dagelijkse praktijk (‘Responsible Research and Innovation’, RRI).

2. Inbedding van de leerstoel

De leerstoel ‘Recht en zorgtechnologie’ wordt ingebed in de Faculteit der Rechtsgeleerdheid (FdR) van de UvA en zal worden ondergebracht binnen de sectie gezondheidsrecht van deze faculteit. De sectie gezondheidsrecht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid verzorgt de masteropleiding gezondheidsrecht en verricht onderzoek. De masteropleiding omvat een programma met de duur van een jaar en wordt jaarlijks gevolgd door ong. 45-55 studenten, merendeels afkomstig van buiten de UvA. Het onderzoek van de sectie is gepositioneerd binnen het Law Center for Health and Life (LCHL). Dit centrum heeft als doel te onderzoeken wat de impact is van recht en beleid op gezondheid, en andersom: op welke wijze het streven naar gezondheid impact heeft op recht en beleid. Het LCHL richt zich op gezondheidsrechtelijk onderzoek in een interdisciplinair verband en zoekt de verbinding met andere betrokken wetenschappers binnen de faculteit, maar ook met andere faculteiten (waaronder het AUMC). Het centrum richt zich op vier onderzoeksthema’s:

- Gezondheidsinnovaties;
- Zorgstelsel;

- Leefomgeving en gezondheid;
- Rechtsbescherming.

Organisatorisch gezien maakt de sectie gezondheidsrecht onderdeel uit van de afdeling staats- en bestuursrecht van de faculteit. Aan de UvA bestaat reeds een leerstoel gezondheidsrecht, die zich in algemene zin richt op het snijvlak van recht, medische wetenschap en samenleving. De bijzondere leerstoel Recht, zorgtechnologie en geneeskunde is gericht op een specifiek aspect van dat snijvlak (juridische aspecten zorgtechnologie) en vormt daardoor een waardevolle aanvulling op de reeds bestaande leerstoel. De bijzondere leerstoel biedt nieuwe kansen voor het onderwijs en onderzoek en sluit naadloos aan bij de onderzoeksambities van het LCHL. De leerstoel draagt bovendien bij aan een sterkere relatie tussen de FdR, het AUMC en de KNMG, als ook een positionering van de FdR binnen universiteitsbrede initiatieven, zoals de AI-gerelateerde RPAs (AI for Health Decision-Making; Humane AI) en het Innovation Center for Artificial Intelligence (ICAI).

Vanuit deze leerstoel wordt in de mate van het mogelijke bijgedragen aan het onderwijs in het kader van de master gezondheidsrecht, aan het onderzoek dat binnen het LCHL wordt verricht, waar het gaat om het ontwikkelen en toepassen van beleid rond nieuwe technologieën in de geneeskunde.

3. Het vakgebied van de leerstoel

Het gebied waarop de leerstoel zich richt betreft een deelgebied van het bredere (horizontale) terrein van het gezondheidsrecht. Het vakgebied gezondheidsrecht ziet op al het internationale en nationale publiek- en privaatrecht dat betrekking heeft op de gezondheidszorg. De bijzondere leerstoel is gewijd aan het specifieke thema ‘toepassing van nieuwe technologieën in de geneeskunde’ vanuit de gedachte dat technologie en innovatie een steeds centralere rol binnen de geneeskunde (zijn gaan) vervullen. De juridische kaders (wet- en regelgeving, rechtspraak, literatuur en dergelijke) met betrekking tot dergelijke technologie vormen hierdoor een steeds belangrijker aandachtsgebied binnen het gezondheidsrecht.

Het vakgebied van de leerstoel omvat vraagstukken inzake de toepassing van nieuwe technologieën in de geneeskunde, uiteenlopend van voortplantings- en genoomtechnologie tot informatietechnologie, zoals slimme medische apps, big data, kunstmatige intelligentie, persoonlijke gezondheidsomgevingen et cetera. Het accent zal liggen op de inzet van dit soort technologieën bij het kunnen bieden van ‘personalized medicine’ (of ‘precision medicine’): zorg die zoveel mogelijk is afgestemd op de individuele gezondheidstoestand en wensen van de patiënt (of onderzoeksdeelnemer) in kwestie. Bij dat laatste nemen het verwerken en analyseren van gezondheidsgegevens en lichaamsmaterialen van die individuen een sleutelpositie in.

Aan de toepassing van zorgtechnologie gerelateerde vragen zijn veelal complex van aard, niet alleen vanwege de werking van de technologie zelf, maar ook vanwege toenemende verwevenheid van de nationale juridische kaders met Europees recht, in het bijzonder het EU-

recht dat via verordeningen direct in lidstatelijk recht doorwerkt. In dat verband is met name te wijzen op de algemene verordening gegevensbescherming (AVG), de verordening betreffende klinische proeven met geneesmiddelen, de verordeningen betreffende medische hulpmiddelen en in-vitro diagnostica, de aankomende AI Regulation alsmede de uitleg die het Hof van Justitie respectievelijk Europese adviesorganen aan de bepalingen van de genoemde verordeningen geven.

4. Werkzaamheden m.b.t. onderzoek, onderwijs en beleid

Het onderzoek van de beoogde hoogleraar heeft betrekking op het recht in verband met het toepassen van zorgtechnologie. Daarmee sluit het nauw aan bij (lopend dan wel aangevraagd) onderzoek binnen zowel het LCHL (promotieonderzoeken naar de rechten van de patiënt respectievelijk de professionele autonomie van de arts in het licht van de toepassing van kunstmatige intelligentie) als waaraan de medische faculteit een bijdrage levert (onder andere naar gebruik van apps en e-health bij screening en behandeling van ziekten en naar nieuwe therapieën aan de hand van pluripotente stamcellen).

Van de leerstoelhouder wordt verwacht dat hij/zij zich zal inzetten om externe financiering te verkrijgen met het oog op de uitbouw van het onderzoek, mede door het aangaan van samenwerkingen en het deelnemen in (internationale) netwerken.

Waar het gaat om het onderwijs zal de bijzonder hoogleraar worden ingezet in het kader van de masteropleiding gezondheidsrecht en bij (mogelijk toekomstig) onderwijs op het specifieke gebied van zorgtechnologie en recht in de bachelor. De voornoemde master voorziet in een brede benadering van het terrein van het gezondheidsrecht. Aan de orde komen niet alleen de grote nationale rechtsgebieden (privaatrecht, staats- en bestuursrecht, strafrecht), maar ook de relevante Europese en internationale rechtsontwikkelingen. Voorts is er aandacht voor de ethiek van de zorg en bestaat een duidelijke verbinding met de rechtspraktijk. In het masterprogramma is een inleidend vak opgenomen, maar ook vakken die een specifiek thema betreffen, zoals medische aansprakelijkheid, het stelsel van zorg, de juridische positie van zorginstellingen en rechtsvragen rond het begin en einde van het leven. De expertise van de bijzonder hoogleraar kan in meerdere van deze masteronderdelen worden ingezet, en ook in het kader van de scriptiebegeleiding. In samenspraak met de bijzonder hoogleraar kan voorts worden bezien of en hoe het masterprogramma een sterkere gerichtheid kan krijgen op de relatie tussen recht, zorgtechnologie en geneeskunde.

Aan de relatie tussen de bijzondere leerstoel en het beleid van de vestigende organisatie zal op verschillende manieren invulling worden gegeven. Juristen die werkzaam zijn in de vakgroep gezondheidsrecht van de KNMG kunnen (bijvoorbeeld als gastdocent) worden betrokken bij het onderwijs binnen de master gezondheidsrecht. Dat kan een waardevolle bijdrage leveren aan het onderwijs, maar ook leiden tot een zekere mate van

academisering van de vakgroep gezondheidsrecht van de KNMG. Waar het gaat om het beleid van de KNMG inzake recht en ethiek kan vanuit de leerstoel op uiteenlopende manieren worden bijgedragen. Te denken valt aan:

- Inzet bij het analyseren van juridische vraagstukken met betrekking tot het gebruik van zorgtechnologie waar artsen in praktijk mee te maken hebben.
- Inzet bij het oplossen van concrete juridische vragen met betrekking tot het gebruik van zorgtechnologie van artsen uit de praktijk.
- Bijdragen aan de actualisering van bestaande en ontwikkeling van nieuwe handreikingen voor artsen met betrekking tot het gebruik van zorgtechnologie.
- Beschikbaar als vraagbaak voor complexe juridische vraagstukken met betrekking tot het gebruik van zorgtechnologie uit de praktijk.
- Beschikbaar voor het leveren van input voor reacties op initiatieven voor wet- en regelgeving op het terrein van zorgtechnologie op nationaal en internationaal niveau.
- Regelmatig en structureel overleg tussen de bijzonder hoogleraar met de vakgroep gezondheidsrecht van de KNMG.

Ook bestaat ruimte voor onderzoek waarvan het belang naar voren komt uit de ervaringen van de vestigende instantie (KNMG) op het terrein van de relatie tussen recht, beleid en gezondheid. De KNMG-visie op de rol van de arts in 2040 is daarbij een leidraad.

De bijzonder hoogleraar zal daartoe met de vestigende instantie nadere afspraken maken over de manier van samenwerken en contact onderhouden.

5. Het profiel van de aan te trekken hoogleraar

De aan te trekken hoogleraar beschikt over:

- een voltooide juridische opleiding, bij voorkeur in het gezondheidsrecht, en PhD;
- het bewezen vermogen om gezaghebbend en relevant onderzoek te doen op het gebied van zorgtechnologie en recht;
- aantoonbare onderzoeksprestaties op het vakgebied van de leerstoel door publicaties in nationale en internationale tijdschriften;
- bewezen competenties om nieuw onderzoek te initiëren, te organiseren en uit te voeren, door het identificeren van innovatieve onderzoeksthema's en vragen;
- aantoonbare ervaring met interdisciplinair onderzoek;
- aantoonbaar wervend vermogen in de vorm van competitieve voorstellen voor externe financiering;
- bereidheid om in een interdisciplinaire setting onderzoek op te zetten en uit te voeren;

- uitstekende didactische kwaliteiten, zoals onder meer blijkend uit onderwijsbeoordelingen en -kwalificaties;
- een inspirerende onderwijsvisie, en ervaring met het geven van activerend academisch onderwijs;
- bewezen bekwaamheid in het stimuleren en begeleiden van promotieonderzoek;
- ervaring met het succesvol leggen van verbinding tussen onderzoek, onderwijs en beleid op gezondheidsrechtelijk terrein;
- nationale en internationale netwerken en contacten die nodig zijn om relevante partnerschappen te initiëren;
- aantoonbare organisatorische en bestuurlijke kwaliteiten;
- een uitstekende beheersing van de Nederlandse en Engelse taal in woord en geschrift.